

H E T L A E G I E S K A M P

E E N V E R G E T E N N A T U U R G E B I E D

Uitgave van:

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN en

INSTITUUT VOOR NATUURBESCHERMINGSEDUCTIE AFD. HET GOOI

Samenstelling: D. A. JONKERS
J. KLEIN

Gegevens voor dit rapport werden verstrekt door:

P. BAKKER
H. v. d. BERG
H. GRIFFIOEN
G. HEISE
M. W. HEISE-SCHIPPER
F. G. RIJNJA
L. F. RIJNJA

INHOUD

Voorwoord	1
Inleiding	2
Ligging en terreinbeschrijving	3
Bodemgesteldheid en waterhuishouding	4
Eigendom en beheer	5
Korte schets van de historie	6-7
Enkele planologische overwegingen	8-9
Flora	10-18
Avifauna	19-27
Mammalia	28-29
Andere biologische gegevens	30
Recreatie	31
Particuliere initiatieven	32-33
Conclusies en aanbevelingen	34
Litteratuur	35

Bijlage:

kaart van het terrein

Alles is in principe overal, maar het milieu selecteert.

(Wet van Beyerinck)

V O O R W O O R D

Ze zijn er nog, de kleine maar steeds schaarser wordende natuurterreintjes, die ons in deze tijd van urbanisatie en technocratie laten zien welke rijkdommen de generaties voor ons moeten hebben gekend. Hoewel, hiervan was zich in die tijd ook maar een enkeling bewust; men ervoer en aanvaardde het als de gewoonste zaak van de wereld. Voor de ouderen onder ons roepen de publicaties van Heimans en Thijsse nog herinneringen op.

Het Gooi kent nog zo'n terreintje!
Geen afgesloten reservaat maar vrij toegankelijk voor ieder, die het wil bezoeken.

Hoe lang zal het zich nog handhaven?
Daarom dit rapport!

I N L E I D I N G

Er is in de loop der jaren heel wat afgeschreven over een klein, maar voor het Gooi uniek terreintje, het zogeheten LAEGIESKAMP.

De berichten waren over het algemeen lang niet altijd optimistisch.

Zowel particulieren als natuurhistorische verenigingen uitten hun bezorgdheid over de situatie, waarin het terrein verkeerde of dreigde te geraken.

Het is beschamend te moeten vaststellen dat nu - begin 1973 - de gemeentelijke overheden nog steeds geen duidelijke richtlijnen hebben gegeven t.a.v. het beheer en de status van het gebied.

Incidenteel wordt wel aan beheer gedaan, maar dit is niet toereikend.

Van jaar tot jaar raakt het terrein meer in verval; de verarming, die rond 1900 al een aanvang nam, zet nog steeds door.

De betreding neemt toe en het ergste moet worden gevreesd, wanneer eenmaal de bebouwing op de Hilversumse Meent haar beslag heeft gekregen.

Enigen van hen, die het goed menen met de steeds schaarser wordende natuur geven hier hun visie.

Laat hun stemmen niet klinken als die van roependen in de woestijn!

L I G G I N G E N T E R R E I N B E S C H R I J V I N G

Het LAEGIESKAMP ligt tegen de noordwesthoek van de gemeente Bussum. Aan de westkant wordt het begrensd door de Karnemelksloot met vrijwel direct daarachter het natuurmonument "het Naardermeer"; aan de oost- en zuidzijde door een sportveldencomplex, bestaande uit tennis- en hockeyvelden en aan de noordzijde door een blok woningen. Tussen deze bebouwing en de vijver ligt nog een tennisbaan.

Op de topografische kaart, schaal 1:25000, is het gebied te vinden in het blok begrensd door de lijnen 138/139 en 477/478. Het deel, grenzend aan de Karnemelksloot, bestaat uit een strook loofbos met een maximale hoogte van 15 m. De rest is voornamelijk moerasachtig grasland, gedeeltelijk uitgegraven ten behoeve van de terreinophoging voor de er naast gelegen tennisvelden. Dit uitgediepte deel wordt 's winters als ijsbaan gebruikt; ten gerieve van hen, die 's avonds willen schaatsen, zijn een aantal lichtmasten geplaatst. Het overige deel van het grasland, dat nog geen hectare groot is, wordt niet gebruikt. Dit wordt doorsneden door een slootje. Hier bevindt zich evenals in het bos een kleine vijver. De totale oppervlakte van het gehele gebied is ongeveer 5 ha.

B O D E M G E S T E L D H E I D
en W A T E R H U I S H O U D I N G

Geologisch gezien ligt het terrein aan de rand van de Gooise stuwwallen, die door het Riss-glaciale landijs werden opgestuwd. Bodemkundig is er nooit gekarteerd, daar het onder de bebouwde kom valt. Uit de wel gekarteerde onmiddellijke omgeving is op te maken dat er geheel of ten dele is geëgaliseerd. De hoogteligging is gelijk met NAP. Drie grondsoorttypen lopen in de richting van het LAEGIESKAMP en komen hier vermoedelijk samen.

Aan de noordkant liggen humuspodzolgronden, die bestaan uit leemarm en zwak-lemig fijn zand; wellicht ligt hier ook nog een kleilaagje bij. De zuidwestkant bevat vlakvaaggrond, die is samengesteld uit leemarm en zwak-lemig zand. Hier komt ook nog een strook moerpodzolgrond voor, die veen als bovengrond heeft. Laagveen, zand en mogelijk klei vormen dus de componenten, waarop de begroeiing staat.

De watersituatie is bijzonder gunstig voor het plantenbestand. Gemiddeld is de hoogste grondwaterstand vrijwel altijd minder dan 40 cm beneden het maaiveld, terwijl in droge zomers de laagste grondwaterstand schommelt tussen de 80 en 120 cm beneden het maaiveld.

Deze voor moerasplanten gunstige omstandigheid heeft het gebied te danken aan het kwelwater, dat afkomstig is van het hoger gelegen Gooi. Vooral 's winters kan het waterpeil hoog zijn; al voor het uitgraven van de vijver werd er door de Bussumse jeugd geschaatst.

Eenmaal - in 1971 - heeft men geprobeerd de kwel te dichten door zand in één van de vijvers te storten, een poging, die bij voorbaat gedoemd was te mislukken. De ijsvijver profiteert van de kwel en staat permanent onder water. Afvoer van overtollig water vindt plaats via een slootje naar de Karnemelksloot.

Mocht de vijver ooit droog komen te staan, dan is het van groot belang deze buffer te vervangen door het waterpeil op te voeren.

Een zeer groot en reëel gevaar komt van de zijde van de Hilversumse Meent. Het is mogelijk dat voor de bebouwing een peilverlaging moet worden ingevoerd. Wij achten deze onaanvaardbaar, omdat dit de nekslag zal zijn voor de unieke flora van het LAEGIESKAMP!

E I G E N D O M E N B E H E E R

met zijn ligging verkeert het LAEGIESKAMP in een merkwaardige positie. Het ligt binnen de grenzen van de gemeente Hilversum en wel in de meest noordelijke punt. Verder wordt het aan drie kanten omgeven door het grondgebied van Naarden. De gemeente Bussum heeft geen gemeenschappelijke grens met het beschreven deel van het LAEGIESKAMP. In de dertiger jaren werd zij eigenaresse van deze eigenlijke uitloper van de Hilversumse Meent door aankoop van dit gebied van Stad en Lande van Gooiland. Sindsdien voert zij er het beheer over.

In overleg met de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland wordt nu jaarlijks het grasland gemaaid. Deze maatregel zal geen effect hebben als het maaisel blijft liggen en niet wordt afgevoerd, zoals nu het geval is.

Het bosonderhoud geschiedt blijkbaar zonder overleg. Aan de noordrand b.v. is in de bosrand een gat gehakt, waardoor men pal tegen de bebouwing van een Naardens huizenblok aankijkt. Op tal van plaatsen is zodanig gedund dat een parkachtig effect ontstaat, wat nu juist niet de bedoeling is in een natuurgebied. Waarom overlegt men niet met deskundigen van het Staatsbosbeheer of van Natuurmonumenten? Dit zou er toe kunnen leiden dat ook voor dit milieu vreemde bomen worden verwijderd. Wij vragen ons ook af waarom de plantsoendienst in dit milieu rozen plant, terwijl het voor ons ook een raadsel is om welke reden brandnetels in het bos worden gemaaid. Weet men dan niet dat men kleine zangvogels als nachtegaal, tuinfluiter etc. hiermee van broedgelegenheid berooft?

De Vogelwerkgroep het Gooi e.o. heeft reeds in 1970 aangeboden hieromtrent te adviseren.

Samenvattend willen wij stellen dat het gewenst is in de toekomst voor het beheer en de regeneratie van het gebied advies van deskundigen in te winnen.

K O R T E S C H E T S V A N D E H I S T O R I E

Het LAEGIESKAMP is in de huidige vorm een tamelijk jong natuurgebiedje met een duidelijk aangelegd parkachtig karakter.

De geschiedenis van dit gebied is, door zijn ligging in de omgeving van de vesting Naarden, erg interessant.

Reeds uit de jaren rond 900 zijn gegevens over menselijke activiteiten in dit deel van Nederland vastgelegd. Het is hier niet de plaats om een uitputtende historische verhandeling te schrijven, maar een aantal hoofdzaken, die van direct belang zijn voor de realiteit van heden, moet worden vermeld.

Zo is het opmerkelijk dat de Karnemelksloot reeds vóór 1600 werd gegraven. Deze sloot, die lange tijd in de Naardermeer uitmondde, vormde de belangrijkste vaarroute voor schepen, die turf van Hollands Ankeveen naar de vesting Naarden brachten.

Omstreeks 1730 lag aan de Karnemelksloot een mestlosplaats, ongeveer ter hoogte van de Leysjeskamp, zoals de oorspronkelijke naam luidt. In de volksmond is dit verbasterd tot Laegieskamp.

Een twintig jaar later, toen Nederland in de Oostenrijkse Successieoorlog betrokken raakte en er plannen bestonden voor inundaties, werd in de omgeving van het LAEGIESKAMP een inundatiekade opgeworpen en een sluis geconstrueerd. Van halverwege de vorige eeuw dateren de twee forten, waarvan één fraai is beplant, en die direct ten noorden van het gebied liggen.

De hele westelijke overgangszone van de Gooise zandgronden naar het Laagveengebied van Ankeveen en de omgeving van de Naardermeer is in die tijd veel moerassiger geweest dan momenteel. Onder botanici had het gebied een grote vermaardheid.

Pas in 1915 zijn grootscheepse veranderingen gekomen. In die tijd werd de Hilversumse Meent onder leiding van de actieve voorzitter Luden van de Vereniging Stad en Lande van Gooiland ontwaterd, geëgaliseerd en bemest. Tot dan toe liep vrijwel iedere winter een groot deel van de meent onder water. Tegen 1930 hadden deze werkzaamheden, die ook elders in het Gooi plaatsvonden, hun beslag.

Deze ingrepen brachten, landbouwkundig gezien, grote verbeteringen. Gelukkig bleef een deel van de grote natuurhistorische waarden aan de noordzijde behouden, maar niet lang.

In de crisisjaren rond 1933 werden als werkverschaffingsobject vele werken juist in dit noordelijk deel van de meent uitgevoerd. Het oude zwembad aan de Meerweg werd gegraven en er werden enkele tennisbanen aangelegd. Bovendien werd toen het parkje, dat wij nu het LAEGIESKAMP noemen, tot stand gebracht.

Gelukkig heeft men toen niet teveel veranderd aan de essentiële milieufactoren, die de interessante flora en fauna mogelijk maken. De vrij hoge waterstand bleef en ook de zwakke kwel van voedselarm grondwater.

Wat we nu zo zeldzaam vinden en waar we zo zuinig op dienen te zijn is dus niet meer dan een restant van een gebied, dat eens veel groter en veelzijdiger moet zijn geweest.

Een restant uit een tijd, waarin menselijke invloeden nog leidden tot milieudifferentiatie in plaats van tot nivellering.

E N K E L E P L A N O L O G I S C H E
O V E R W E G I N G E N

Het LAEGIESKAMP: een klein natuurterrein, een paar hectaren groot, aan de westrand van een stad, die uit haar voegen barst (Bussum), aan de noordzijde begrensd door een gemeente, die nog + 400 woningen wil bouwen pal ten noorden van dit terrein (Naarden) en bovendien gelegen in een gemeente, die zijn laatste grote uitbreiding -- rond 1650 woningen -- tracht te realiseren net ten zuiden van dit gebied (Hilversum). Zullen we het maar opgeven?

Dat is wel de gemakkelijkste weg; er zijn zonder twijfel tal van zaken, die dringend om een oplossing vragen en in dit gebied goed zouden kunnen worden ondergebracht.

In de partiële herziening van het streekplan Gooi- en Vechtstreek heeft dit gebied de aanduiding "Stedelijke recreatie en groenvoorziening" gekregen. In vele gevallen betekent dit dat er sportvelden met wat bijbehorende beplanting worden aangelegd. In zo'n complex van sportvelden passen zeer wel groene elementen met een wandel- en "kijk"functie.

Het LAEGIESKAMP kan, wanneer het de bestemming "Natuurbehoud" krijgt en er een op behoud en zo mogelijk vergroting van de natuurwetenschappelijke waarden gericht beheer wordt gevoerd, bij uitstek bovendien een educatieve functie vervullen.

Elders worden vaak met hoge kosten educatieve plantsoenen of parkjes aangelegd. Hier is zo iets van nature aanwezig met een zo hoge waarde dat het behalve voor een toevallige wandelaar en een geïnteresseerde liefhebber zelfs voor "verwende" wetenschapsmensen nog veel te bieden heeft. De waarde van een dergelijk terrein op luttele afstand van een grote bevolkingsconcentratie is zo groot dat het voor ons een logische zaak is dat het in een bestemmingsplan de zwaarst mogelijke bescherming krijgt n.l. die van "Natuurbehoud".

Daar het bezoek aan en het gebruik van het terrein reeds nu zijn sporen nalaat en tot beschadiging leidt, is het noodzakelijk in de nabije omgeving nog wat meer recreatieve mogelijkheden (buiten de sportsfeer) te scheppen.

Kan een herinrichting van het oude zwembad met zijn vijvers

en bosjes aan die behoefte beantwoorden? Wij dachten dat dit zelfs een uitstekende en noodzakelijke aanvulling betekent. We moeten immers bedenken dat het hier gaat om de instandhouding van een klein en dus in de gegeven situatie uiterst kwetsbaar natuurterrein.

Het is de moeite waard dit niet alleen voor onszelf maar ook voor ons nageslacht te behouden.

F L O R A

Zelfs voor een niet-botanicus zijn in het LAEGIESKAMP zonder veel moeite drie vegetatietypen te herkennen n.l. bos-, grasland- en watervegetatie. De ijsbaan en de vijver, omgeven door het grasland, werken dominerend en worden door de bosrand als het ware van de omgeving afgeschermd.

Het geheel is helaas sterk gestoord door menselijke invloeden als overmatige betreding, bemesting en watervervuiling.

Reeds in 1913 werd over de botanische rijkdommen van het LAEGIESKAMP geschreven. In "De Levende Natuur" wordt behalve aan andere Gooise terreinen ook aandacht geschonken aan dit gebied. De schrijver rept over de prachtige KOEKOEKSBLIEMEN (*Lychnis flos-cuculi*) en RATELAARS (*Rhinanthus spec.*). Talrijk zijn in die tijd de orchideeën, maar het valt hem op dat van jaar tot jaar de KEVERORCHIS (*Listera ovata*) in een geringer aantal voorkomt. De WELRIEKENDE NACHTORCHIS (*Platanthera bifolia*) komt dan al niet meer voor, maar werd in voorafgaande jaren wel gevonden. Tussen de bosjes groeiden toen BREEDBLADIGE WESPENORCHIS (*Epipactis latifolia*) en in de nattere stukjes enkele MOERASWESPENORCHISSEN (*Epipactis palustris*). Voorts kwamen nog voor GEVLEKTE ORCHIS (*Orchis maculata*), VLEESKLEURIGE ORCHIS (*Orchis incarnata*) en BREEDBLADIGE ORCHIS (*Orchis majalis*).

Verder werden genoemd:

- WOLLEGRAS (*Eriophorum spec.*);
- ENGELSE DISTEL (*Cirsium dissectum*);
- WATERKLAVER (*Menyanthes trifoliata*);
- RONDBLADIG WINTERGROEN (*Pyrola rotundifolia*);
- MOERASWEDERIK (*Lysimachia thyrsiflora*);
- EGELBOTERBLOEM (*Ranunculus flammula*);
- GROTE BOTERBLOEM (*Ranunculus lingua*);
- WATERAARDBEI (*Comarum palustre*);
- VOGELWIKKE (*Vicia cracca*);
- HERTSGESPAN (*Leonurus cardiaca*);
- AKKERDISTEL (*Cirsium arvense*);
- KONINGINNEKRUID (*Eupatorium cannabinum*);
- ONDERGEDOKEN MOERASSCHERM (*Helosciadium inundatum*);
- TORKRUID (*Oenanthe spec.*);
- OGENTROOST (*Euphrasia spec.*);

GLIDKRUID (*Scutellaria galericulata*);
MOERASVERGEETMIJNIETJE (*Myosotis scorpioides*);
WATERRADIJS (*Rorippa amphibia*);
WATERPUNGE (*Samolus valerandi*);
WATERMUNT (*Mentha aquatica*);
MOERASWALSTRO (*Galium palustre*).

Een drietal inventarisaties, gehouden in 1966, 1969 en 1972, leverden een lijst op, waarop ruim 170 soorten voorkomen, t.w.

HEERMOES (*Equisetum arvense*) - zeer algemeen op vochtige plaatsen;
HOLPIJP (*Equisetum fluviatile*) - algemeen op drassige plaatsen;
BREDE STEKELVAREN (*Dryopteris austriaca*) - zeer algemeen in het beboste gedeelte;
PUNKROOS (*Lemna trisulca*) - algemeen in de sloten en vijvers;
VEELWORTEELIG KROOS (*Lemna polyrrhiza*) - vrij algemeen in idem;
WATERPEST (*Elodea canadensis*) - zeer algemeen in idem;
KRABBESCHEER (*Stratiotes aloides*) - algemeen in sloten en ondiepe vijvers;
WATERMUNT (*Mentha aquatica*) - algemeen rond het water;
KIKKERBEET (*Hydrocharis morsus-ranae*) - algemeen in sloten en vijvers;
GROTE WATERWEEGBREE (*Alisma plantago-aquatica*) - algemeen;
PIJLKRUID (*Sagittaria sagittifolia*) - algemeen langs de waterkanten;
SLANGEWORTEL (*Calla palustris*) - vrij zeldzaam;
KALMOES (*Acorus calamus*) - algemeen;
KLEINE LISDODDE (*Typha angustifolia*) - zeer algemeen;
GROTE EGELSKOP (*Sparganium ramosum*) - algemeen;
RUIGE ZEGGE (*Carex hirta*) - algemeen, kenmerkend voor milieu-storingen;
BLAUWE ZEGGE (*Carex panicea*) - zeer algemeen op het grasland;
LATE ZEGGE (*Carex serotina*) - algemeen;
SNAVELZEGGE (*Carex rostrata*) - vrij algemeen;
MOERASZEGGE (*Carex acutiformis*) - algemeen aan de waterkanten;
OEVERZEGGE (*Carex riparia*) - algemeen langs de waterkanten;
GEWONE ZEGGE (*Carex nigra*) - zeer algemeen langs de sloten;
SCHERPE ZEGGE (*Carex acuta*) - algemeen in de moerassige gedeelten;
PLUIMZEGGE (*Carex paniculata*) - vrij algemeen;
STERZEGGE (*Carex echinata*) - algemeen op de zure zand- en veengrond;
TWEERIJIGE ZEGGE (*Carex disticha*) - algemeen op het grasland en langs de slootkanten;

- ZACHTE DRAVIK (*Bromus mollis*) - overal zeer algemeen;
IJLE DRAVIK (*Bromus sterilis*) - algemeen;
ROOD ZWENKGRAS (*Festuca rubra*) - algemeen;
SCHAPEGRAS (*Festuca ovina*) - overal algemeen;
BEEMDLANGBLOEM (*Festuca pratensis*) - vrij algemeen;
MANNAGRAS (*Glyceria fluitans*) - algemeen op vochtige plaatsen;
LIESGRAS (*Glyceria maxima*) - vrij algemeen, kenmerkend voor
vervuiling;
STRAATGRAS (*Poa annua*) - algemeen op de veel belopen plaatsen;
BEEMDGRAS (*Poa pratensis*) - overal zeer algemeen;
ENGELS RAAIGRAS (*Lolium perenne*) - algemeen;
KWEEK (*Elytrigia repens*) - algemeen op het grasland;
RIET (*Phragmites communis*) - algemeen op vochtige plaatsen;
WITBOL (*Holcus lanatus*) - overal algemeen;
GEWOON STRUISGRAS (*Agrostis tenuis*) - overal algemeen;
VOSESTAART (*Alopecurus pratensis*) - algemeen;
GEKNIKTE VOSESTAART (*Alopecurus geniculatus*) - algemeen op de
vochtige plaatsen;
REUKGRAS (*Antoxantum odoratum*) - zeer algemeen;
PITRUS (*Juncus effusus*) - algemeen, kenmerkend voor milieusto-
ringen;
BIEZEKNOPPEN (*Juncus conglomeratus*) - algemeen op vochtige
plaatsen;
GREPPELRUS (*Juncus bufonius*) - zeer algemeen op vochtige grond;
WATERRUS (*Juncus articulatus*) - algemeen;
GEWONE VELDBIES (*Luzula campestris*) - zeer algemeen;
MATTENBIES (*Scirpus lacustris*) - vrij schaars;
WATERBIES (*Eleocharis palustris*) - algemeen langs de waterkan-
ten;
GELE LIS (*Iris pseudacorus*) - zeer schaars langs de waterkanten
en in het moerassige gedeelte;
RIETORCHIS (*Orchis praetermissa*) - vrij algemeen;
BREEDBLADIGE WESPENORCHIS (*Epipactis latifolia*) - algemeen op
beschaduwde plaatsen;
RUWE BERK (*Betula pendula*) - overal algemeen;
ZWARTE ELS (*Alnus glutinosa*) - algemeen langs waterkanten;
TAMME KASTANJE (*Castanea sativa*) - vrij algemeen, aangeplant en
verwilderd;
ZOMEREIK (*Quercus robur*) - algemeen;
POPULIER (*Populus canescens*) - vrij algemeen (gekweekte vorm);
RATELPOPULIER (*Populus tremula*) - vrij algemeen voorkomend;
GEOORDE WILG (*Salix repens*) - algemeen aan de waterkanten;
GRAUWE WILG (*Salix cinerea*) - algemeen;

- BITTERE WILG (*Salix purpurea*) - vrij schaars langs de randen;
BOSWILG (*Salix caprea*) - vrij algemeen;
GROTE BRANDNETEL (*Urtica dioica*) - overal zeer algemeen;
KLEINE BRANDNETEL (*Urtica urens*) - algemeen in het bosgedeelte;
HOP (*Humulus lupulus*) - algemeen in de vochtige bosranden;
VELDZURING (*Rumex acetosa*) - algemeen tussen de grassen;
SCHAPEZURING (*Rumex acetocella*) - algemeen op de zandgrond;
MOERASZURING (*Rumex paluster*) - algemeen op vochtige plaatsen;
WATERZURING (*Rumex hydrolaphatum*) - algemeen in de sloten;
PERZIKKRUID (*Polygonum persicaria*) - algemeen;
VARKENSGRAS (*Polygonum aviculare*) - overal algemeen;
WINTERPOSTELEIN (*Claytonia perfoliata*) - vrij algemeen (verwilderd);
EGELBOTERBLOEM (*Ranunculus flammula*) - algemene moerasplant;
KRUIPENDE BOTERBLOEM (*Ranunculus repens*) - zeer algemeen tussen de grassen;
SCHERPE BOTERBLOEM (*Ranunculus acris*) - algemeen;
SPEENKRUID (*Ficaria verna*) - algemeen op beschaduwde plaatsen;
DOTTERBLOEM (*Caltha palustris*) - algemeen langs de waterkanten;
STINKENDE GOUWE (*Chelidonium majus*) - vrij algemeen op beschaduwde plaatsen;
WITTE WATERKERS (*Nasturtium officinale*) - algemeen in en aan het water;
GELE WATERKERS (*Rorippa amphibia*) - algemeen in en aan het water;
PINKSTERBLOEM (*Cardamine pratensis*) - algemeen;
RAKET (*Sisymbrium officinale*) - overal zeer algemeen;
ZANDKOOL (*Diploaxis tenuifolia*) - algemeen op droge plaatsen;
HERDERSTASJE (*Capsella bursa-pastoris*) - overal algemeen;
DRIEKLEURIG VIOOLTJE (*Viola tricolor*) - vrij schaars op de zandgrond;
ROBERTSKRUID (*Geranium robertianum*) - algemeen op beschaduwde plaatsen;
KNOPIG HELMKRUID (*Scrophularia nodosa*) - algemeen;
REIGERSBEK (*Erodium cicutarium*) - algemeen op de zandgrond;
STIJVE KLAVERZURING (*Oxalis stricta*) - algemeen;
KLEIN SPRINGZAAD (*Impatiens parviflora*) - vrij zeldzaam (voorkomst voor loofbos);
ESDOORN (*Acer pseudoplatanus*) - algemeen (verwilderde boom uit Midden-Europa);
HULST (*Ilex aquifolium*) - vrij schaars (zowel wild als aangeplant);
SPORKEHOUT (*Frangula alnus*) - veel in bosjes en hagen;

- WATERNAVEL (*Hydrocotyle vulgaris*) - veel op natte en veenachtige plaatsen;
- ZEVENBLAD (*Aegopodium podagraria*) - algemene bosplant;
- KLEINE WATEREPPE (*Sium erectum*) - vrij algemene oever- en moerasplant;
- GROTE WATEREPPE (*Sium latifolia*) - algemene oever- en moerasplant;
- PIJPTORKRUID (*Oenanthe fistulosa*) - algemene moeras- en slootplant;
- ENGELWORTEL (*Angelica sylvestris*) - zeer algemene plant op vochtige plaatsen;
- MELKEPPE (*Peucedanum palustre*) - vrij algemeen;
- BEREKLAUW (*Heracleum sphondylium*) - vrij schaars;
- FLUITEKRUID (*Anthriscus silvestris*) - vrij algemeen;
- KLEINE BEVERNEL (*Pimpinella saxifraga*) - op enkele plaatsen;
- WILGENROOSJE (*Epilobium angustifolium*) - komt voor op de open plekken;
- HARIG WILGENROOSJE (*Epilobium hirsutum*) - algemeen op moeras-sige plaatsen;
- KATTESTAART (*Lythrum salicaria*) - algemeen op vochtige plaatsen;
- MOERASSPIREA (*Filipendula ulmaria*) - algemeen;
- BLAUW GLIDKRUID (*Scutellaria galericulata*) - algemeen;
- NAGELKRUID (*Geum urbanum*) - algemeen;
- BRAAM (*Rubus fruticosus*) - algemeen;
- WATERAARDBEI (*Comarum palustre*) - schaars langs de slootkanten;
- KNOPKRUID (*Galensoga parviflora*) - overal algemeen;
- LEVERKRUID (*Eupatorium cannabinum*) - algemeen op vochtige plaatsen;
- MADELIEFJE (*Bellis perennis*) - vrij algemeen;
- MOERASDROOGBLOEM (*Gnaphalium uliginosum*) - algemeen op vochtige plaatsen;
- DRIEDELIG TANDZAAD (*Bidens tripartita*) - idem;
- SCHIJFKAMILLE (*Matricaria discoidea*) - algemeen;
- REUKLOZE KAMILLE (*Matricaria inodora*) - vrij algemeen;
- WILDE BERTRAM (*Achillea ptarmica*) - algemeen tussen riet en op vochtige plaatsen;
- BIJVOET (*Artemisia vulgaris*) - langs wegbermen en op ruigten;
- DUIZENDBLAD (*Achillea millefolium*) - algemeen;
- KLEIN KRUISEKRUID (*Senecio vulgaris*) - algemeen;
- SPAANSE RUITER (*Cirsium dissectum*) - zeldzaam;
- AKKERDISTEL (*Cirsium palustre*) - overal algemeen;
- SPEERDISTEL (*Cirsium lanceolatum*) - algemeen;
- KALE JONKER (*Cirsium palustre*) - algemeen;

- HERFSTLEEUWETAND (*Leontodon autumnalis*) - vrij algemeen;
PAARDEBLOEM (*Taraxacum officinale*) - overal algemeen;
TORMENTIL (*Potentilla erecta*) - vrij schaars voorkomend;
ZILVERSCHOON (*Potentilla anserina*) - op enkele plaatsen;
VIJFVINGERKRUID (*Potentilla reptans*) - vrij algemeen;
KRUIPGANZERIK (*Potentilla procumbens*) - sporadisch op de zand-
grond;
EENSTIJLIGE MEIDOORN (*Crataegus monogyna*) - vrij schaars;
LIJSTERBES (*Sorbus aucuparia*) - algemeen;
DRENTS KRENTEBOOMPJE (*Amelanchier laevis*) - algemeen (aange-
plant en verwilderd);
AMERIKAANSE VOGELKERS (*Prunus serotina*) - algemeen;
RODE KORNOELJE (*Cornus sanguinea*) - enkele exemplaren;
VOGELKERS (*Prunus padus*) - algemeen
HOPKLAVER (*Medicago lupulina*) - overal algemeen;
RODE KLAVER (*Trifolium pratense*) - de gewoonsteklaversoort,
algemeen;
WITTE KLAVER (*Trifolium repens*) - overal algemeen;
ROUKLAVER (*Lotus corniculatus*) - algemeen op zandige grasgron-
den;
MOERASROUKLAVER (*Lotus uliginosus*) - vrij algemeen op vochtige
plaatsen;
VOGELWIKKE (*Vicia cracca*) - algemeen in kreupelhout en aan de
waterkant;
ECHTE KOEKOEKSbloem (*Lychnis flos-cuculi*) - algemeen;
WEDERIK (*Lysimachia vulgaris*) - algemeen aan de waterkanten;
PENNINGKRUID (*Lysimachia nummularia*) - algemeen op vochtige
plaatsen;
HAAGWINDE (*Calystegia sepium*) - algemeen in heggen, tussen
kreupelhout of riet;
RANKENDE HELMBLOEM (*Corydalis claviculata*) - vrij schaars;
BITTERZOET (*Solanum dulcamara*) - vrij algemeen op vochtige
plaatsen;
ZWARTE NACHTSCHADE (*Solanum nigrum*) - overal algemeen;
SMEERWORTEL (*Symphytum officinale*) - algemeen op vochtige
plaatsen;
MOERASVERGEETMIJNIETJE (*Myosotis scorpioides*) - aan en in het
water;
KLIMOPBLADIGE EREPRIJS (*Veronica hederifolia*) - zeer algemeen
tussen gras;
GEWONE EREPRIJS (*Veronica chamaedrys*) - vrij algemeen;
SINT JANSKRUID (*Hypericum perforatum*) - algemeen;
WOLFSPOOT (*Lycopus europeus*) - algemeen langs de waterkanten;
VEELBLOEMIGE SALOMONSZEGEL (*Polygonatum multiflorum*) - enkele
exemplaren in het bos;

- HONDSDRAP (*Glechoma hederacea*) - algemeen in bouwland en lichte bossen;
- PAARSE DOVENETEL (*Lamium purpureum*) - overal vrij algemeen;
- WITTE DOVENETEL (*Lamium album*) - overal op open plaatsen;
- DAUWNETEL (*Galeopsis speciosa*) - vrij zeldzaam;
- HENNEPNETEL (*Galeopsis tetrahit*) - overal algemeen;
- MOERASANDOORN (*Stachys palustris*) - vrij algemeen;
- BRUNEL (*Prunella vulgaris*) - vrij algemeen;
- SMALLE WEEGBREE (*Plantago lanceolata*) - overal algemeen;
- GROTE WEEGBREE (*Plantago major*) - idem;
- ES (*Fraxinus excelsior*) - algemene boom;
- KLEEFKRUID (*Galium aparine*) - overal zeer algemeen;
- MOERASWALSTRO (*Galium palustre*) - algemeen langs de sloten en op vochtige plaatsen;
- VOGELMUUR (*Stellaria media*) - algemeen;
- ZEEGROENE MUUR (*Stellaria palustris*) - vrij schaars;
- VLIER (*Sambucus nigra*) - overal algemeen (ook aangeplant);
- WILDE KAMPERFOELIE (*Lonicera periclymenum*) - vrij algemeen;
- GELDERSE ROOS (*Viburnum opulus*) - vrij schaars langs de randen;
- VALERIAAN (*Valeriana officinalis*) - vrij algemeen aan het water en op vochtige weide- en bosgrond;
- HAARMOS (*Polytrichum commune*) - algemeen;

Een specialistisch onderzoek in 1972 verricht ten behoeve van de samenstelling van een rapport over de oecologie van het Gooi door de vegetatiekundige, de heer W. Colaris, resulteerde o.m. in een lijst, waarop een aantal soorten voorkomt, die bij de botanische gegevens van andere onderzoekers ontbreken. Wij zijn de heer Colaris dankbaar dat wij van zijn gegevens gebruik mogen maken om ons overzicht zo volledig mogelijk te doen zijn.

In zijn studie, die nog moet verschijnen, zal het LAEGIESKAMP uitgebreid aan de orde komen.

Blauwgrasland

- FIORINGRAS (*Agrostis stolonifera*);
- KRUIPEND STRUISGRAS (*Agrostis canina*);
- TANDJESGRAS (*Sieglingia decumbens*);
- VEENWORTEL (*Polygonum amphibium* f. *terrestris*);

Slootrand

- MOERASWEDERIK (*Lysimachia thyrsiflora*);
- PIJPESTROOTJE (*Molinia caerulea*);

GEWOON KNOOPKRUID (*Centaurea pratensis*);
DUIZENDBIAD (*Myriophyllum spicatum*);
SMALIE WATERPEST (*Elodea nuttallii*);
VEENWORTEL (*Polygonum amphibium* f. *aquatica*);
GEKRULD FONTEINKRUID (*Potamogeton crispus*);
VLOTVAREN (*Salvinia natans*);
STIJVE WATERRANONKEL (*Ranunculus circinatus*);
KLEIN KROOS (*Lemna minor*);

Bos

Nadere specificatie van de BERK in
RUWE BERK (*Betula verrucosa*);
ZACHTE BERK (*Betula pubescens*);
LAURIERWILG (*Salix pentandra*);
HAZELAAR (*Corylus avellana*);
HAAGBEUK (*Carpinus betulus*);
PLUIMSTRUISRIET (*Calamagrostis canescens*);
STEKELVAREN (*Dryopteris austriaca*);

M o s s e n

in het grasland

SPHAGNUM SPEC.
EURRHYNCHIUM PRAELONGUM;
CALLIERGON CUSPIDATA;
PSEUDOSCLEROPODIUM PURUM;
RHYTIDIADDELPHUS SQUARROSUS;
BRACHYTHECIUM RUTABULUM;

bij de sloot

RICCIA FLUITANS;

in het bos

MNIUM HORNUM;
PLAGIOTHECIUM SPEC.
LOPHOCOLEA SPEC.
DICRONALLA HETEROMELLA;
EURRHYNCHIUM PRAELONGUM;

Kranswieren in de ijsbaanvijver

KRANSWIER (*Chara fragilis*);
GLANSWIER (*Nitella flexilis*).

Zoals uit deze inventarisatielijsten is op te maken, vormt de flora nog steeds een aantrekkelijk geheel, wat voornamelijk te danken is aan de graslanden, die door de hoge grondwaterstand en het uitblijven van bemesting nog soorten herbergen, die elders zeldzaam zijn geworden.

Het is van groot belang dit terreindeel zo optimaal mogelijk te beheren, zodat soorten als SPAANSE RUITER, RIETORCHIS en BLAUWE KNOOP zich kunnen handhaven.

Toch heeft de flora wel degelijk een verarming ondergaan. Van de vele orchideeën, die in het vroegere blauwgrasland groeiden, is nog maar één soort over; de watervegetatie loopt zinderogen terug. Soorten als WATERLELIE en GELE LIS, die in 1966 nog overal werden gevonden, waren in 1969 nog maar met enkele exemplaren aanwezig. De KRABBESCHEER, die er in 1966 nog volop was, werd in 1969 niet meer gevonden.

Wij zijn van mening dat met geringe middelen de botanische rijkdommen van het LAEGIESKAMP niet alleen gehandhaafd kunnen blijven, maar zelfs kunnen worden vermeerderd. De potentie hiervoor is in het gebied aanwezig.

De te nemen maatregelen houden in:

- a. dat van de paden alleen die in de bosrand en dat rond het grasland gehandhaafd blijven; dit laatste pad dient duidelijk gemarkeerd te zijn;
- b. dat de paden niet meer geasfalteerd worden;
- c. dat de wandeling slechts is toegestaan op de paden, dit om te voorkomen dat het terrein steeds meer in compartimenten wordt verdeeld;
- d. dat vissen alleen vanaf de gazons, die op dit moment geen duidelijke functie hebben, wordt toegestaan;
- e. dat het grasland jaarlijks in de periode eind augustus - begin september wordt gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd;
- f. dat de kwel gehandhaafd blijft.

A V I F A U N A

Ruim 120 verschillende vogelsoorten zijn in de loop der jaren in het LAEGIESKAMP waargenomen. Hierbij zijn inbegrepen de broedvogels, die jaarlijks hun nesten in het terrein plegen te bouwen. Hun soortenaantal schommelde in 1969 rond de 40; in 1972 waren er nog 30 soorten vertegenwoordigd. Voor een terrein met een oppervlakte van slechts 5 ha zijn dit respectabele cijfers. De gegevens werden verkregen door tijdens het broedseizoen inventarisaties te houden en door het in de overige seizoenen noteren van alle aanwezige vogels.

Soortenlijst van waargenomen vogels

- FUUT (*Podiceps cristatus*) - doortrekker voor 1966; geen aantallen bekend;
- DODAARS (*Podiceps ruficollis*) - doortrekker en wintergast in klein aantal;
- AAISCHOLVER (*Phalacrocorax carbo*) - onregelmatige gast;
- BLAUWE REIGER (*Ardea cinerea*) - gedurende het gehele jaar in klein aantal aan te treffen; in 1964 mislukte broedpoging van 2 paren;
- PURPERREIGER (*Ardea purpurea*) - zomergast;
- ROERDOMP (*Botaurus stellaris*) - schaarse doortrekker voornamelijk in het winterhalfjaar;
- LEPELAAR (*Platalea leucorodia*) - zeldzame doortrekker;
- WILDE EEND (*Anas platyrhynchos*) - broedvogel;
- SMIENT (*Anas penelope*) - zeldzame doortrekker;
- PIJLSTAART (*Anas acuta*) - zeldzame doortrekker;
- TOPPEREEND (*Aythya marila*) - zeer schaarse doortrekker;
- KUIFEEND (*Aythya fuligula*) - zeer schaarse doortrekker;
- TAFELEEND (*Aythya ferina*) - één waarneming;
- BRILDUIKER (*Bucephala clangula*) - zeer zeldzame doortrekker;
- BERGEEND (*Tadorna tadorna*) - zeldzame zomergast;
- KNOBBELZWAAN (*Cygnus olor*) - onregelmatige broedvogel;
- KLEINE ZWAAN (*Cygnus bewickii*) - één waarneming;
- BUIZERD (*Buteo buteo*) - schaarse doortrekker en wintergast;
- RUIGPOOTBUIZERD (*Buteo lagopus*) - zeer zeldzame wintergast;
- SPEERWER (*Accipiter nisus*) - zeldzame doortrekker en wintergast;
- BRUINE KIEKENDIEF (*Circus aeruginosus*) - enkele zomerwaarnemingen; broedvogel van het Naardermeer;
- SMELLEKEN (*Falco columbarius*) - zeldzame doortrekker;
- BOOMVALK (*Falco subbuteo*) - schaarse doortrekker en zomergast;

- TORENVALK (*Falco tinnunculus*) - voormalige broedvogel; wordt vrij geregeld gedurende het gehele jaar waargenomen;
- PATRIJS (*Perdix perdix*) - zeldzame gast;
- FAZANT (*Phasianus colchicus*) - onregelmatige broedvogel;
- WATERRAL (*Rallus aquaticus*) - voormalige broedvogel; schaarse wintergast en doortrekker;
- PORSELEINHOEN (*Porzana porzana*) - zeer schaarse doortrekker;
- WATERHOEN (*Gallinula chloropus*) - broedvogel; het gehele jaar in klein aantal aanwezig;
- MEERKOET (*Fulica atra*) - broedvogel en doortrekker in klein aantal;
- WATERSNIP (*Gallinago gallinago*) - doortrekker in klein aantal;
- BOKJE (*Lymnocyptes minimus*) - doortrekker in zeer klein aantal;
- HOUTSNIP (*Scolopax rusticola*) - schaarse doortrekker en wintergast;
- WULP (*Numenius arquata*) - zeer zeldzame doortrekker;
- WITGATJE (*Tringa ochropus*) - zeldzame doortrekker; enkele waarnemingen;
- OEVERLOPER (*Tringa hypoleucos*) - schaarse doortrekker;
- STELTKLUUT (*Himantopus himantopus*) - één waarneming; in Nederland zeldzame en onregelmatige gast;
- GROTE MANTELMEEUW (*Larus marinus*) - zeer schaarse wintergast;
- ZILVERMEEUW (*Larus argentatus*) - schaarse doortrekker en wintergast;
- STORMMEEUW (*Larus canus*) - onregelmatige gast voornamelijk in het winterhalfjaar;
- KOKMEEUW (*Larus ridibundus*) - gedurende het gehele jaar algemeen;
- ZWARTE STERN (*Chlidonias niger*) - tot 1969 vrij algemene zomergast; daarna geen waarnemingen meer;
- VISDIEFJE (*Sterna hirundo*) - zomergast en doortrekker in zeer klein aantal;
- HOLENDUIF (*Columba oenas*) - vrij algemene doortrekker;
- HOUTDUIF (*Columba palumbus*) - broedvogel; het gehele jaar algemeen;
- TORTELDUIF (*Streptopelia turtur*) - broedvogel tot 1968 met max. 3 paar; later onregelmatig;
- TURKSE TORTEL (*Streptopelia decaocto*) - broedvogel; schaarse gast;
- KOEKOEK (*Cuculus canorus*) - "Broed"vogel tot 1972;
- STEENUIL (*Athene noctua*) - enkele waarnemingen; vermoedelijk broedvogel uit de omgeving van het Naardermeer;
- BOSUIL (*Strix aluco*) - schaarse gast; voormalige broedvogel; laatste paar in 1966;

- RANSUIL (*Asio otus*) - broedvogel tot 1966;
- GIERZWALUW (*Apus apus*) - geregelde zomergast boven de vijver;
- IJSVOGEL (*Alcedo atthis*) - doortrekker en wintergast in klein aantal;
- GROENE SPECHT (*Picus viridis*) - broedvogel in 1970;
- GROTE BONTE SPECHT (*Dendrocopos major*) - doortrekker in klein aantal;
- KLEINE BONTE SPECHT (*Dendrocopos minor*) - zeer zeldzame doortrekker en wintergast;
- DRAATHALS (*Jynx torquilla*) - twee waarnemingen;
- VELDLEEUWERIK (*Alauda arvensis*) - doortrekker en wintergast in klein aantal;
- BOERENZWALUW (*Hirundo rustica*) - vrij algemene zomergast; voormalige broedvogel;
- HUISZWALUW (*Delichon urbica*) - doortrekker en zomergast in klein aantal;
- OEVERZWALUW (*Riparia riparia*) - vrij schaarse doortrekker;
- WITTE KWIKSTAART (*Motacilla alba*) - broedvogel; vrij algemene doortrekker;
- GELE KWIKSTAART (*Motacilla flava*) - zeer schaarse doortrekker en zomergast;
- KLAPEKSTER (*Lanius excubitor*) - zeer schaarse wintergast;
- PESTVOGEL (*Bombycilla garrulus*) - zeldzame invasiegast; 4 waarnemingen;
- WINTERKONING (*Troglodytes troglodytes*) - broedvogel; standvogel in het broedgebied;
- HEGGEMUS (*Prunella modularis*) - broedvogel; het gehele jaar aanwezig;
- GROTE LIJSTER (*Turdus viscivorus*) broedvogel; doortrekker en wintergast;
- KRAMSVOGEL (*Turdus pilaris*) - doortrekker en wintergast in klein aantal;
- ZANGLIJSTER (*Turdus philomelos*) - broedvogel; doortrekker in klein aantal;
- KOPERWIEK (*Turdus iliacus*) - vrij algemene doortrekker; wintergast in klein aantal;
- BEFLIJSTER (*Turdus torquatus*) - zeer schaarse doortrekker; voor 1968 3 waarnemingen, daarna niet meer;
- MEREL (*Turdus merula*) - algemene broedvogel; doortrekker en wintergast;
- GEKRAAGDE ROODSTAART (*Phoenicurus phoenicurus*) - broedvogel;
- NACHTEGAAL (*Luscinia megarhynchos*) - voormalige broedvogel;
- ROODBORST (*Erithacus rubecula*) - broedvogel; doortrekker en wintergast in klein aantal;
- SNOR (*Locustella luscinioides*) - zeldzame doortrekker en zomergast;

- GROTE KAREKIET (*Acrocephalus arundinaceus*) - weinig talrijke doortrekker en zomergast; was hier vroeger broedvogel in de tijd dat er plekken met riet begroeid waren;
- KLEINE KAREKIET (*Acrocephalus scirpaceus*) - broedvogel tot 1970; schaarse zomergast;
- BOSRIETZANGER (*Acrocephalus palustris*) - één waarneming;
- RIETZANGER (*Acrocephalus schoenobaenus*) - voormalige broedvogel; schaarse zomergast;
- SPOTVOGEL (*Hippolais icterina*) - broedvogel;
- ZWARTKOP (*Sylvia atricapilla*) - broedvogel; schaarse zomergast;
- TUINFLUITER (*Sylvia borin*) - broedvogel;
- GRASMUS (*Sylvia communis*) - broedvogel tot 1969, max. 3 paar;
- BRAAMSLUIPER (*Sylvia curruca*) - onregelmatige broedvogel;
- FITIS (*Phylloscopus trochilus*) - broedvogel; doortrekker en zomergast in klein aantal;
- TJIFTJAF (*Phylloscopus collybita*) - broedvogel; vrij algemene zomergast;
- FLUITER (*Phylloscopus sibilatrix*) - 2 voorjaarswaarnemingen;
- GOUDHAANTJE (*Regulus regulus*) - 1 broedgeval in 1969; schaarse doortrekker;
- GRAUWE Vliegenvanger (*Muscicapa striata*) - onregelmatige broedvogel; doortrekker in klein aantal;
- BONTE Vliegenvanger (*Ficedula hypoleuca*) - zeldzame doortrekker;
- KOOLMEES (*Parus major*) - vrij algemene broedvogel; doortrekker en wintergast in klein aantal;
- PIMPELMEES (*Parus caeruleus*) - schaarse broedvogel; doortrekker in klein aantal;
- ZWARTE MEES (*Parus ater*) - schaarse doortrekker;
- MATKOPMEES (*Parus montanus*) - broedvogel; doortrekker en wintergast in klein aantal;
- STAARTMEES (*Aegithalos caudatus*) - broedvogel in zeer klein aantal; vrij algemene doortrekker; schaarse wintergast;
- BOOMKRUIPER (*Certhia brachydactyla*) - broedvogel; gedurende het gehele jaar aanwezig;
- GRAUWE GORS (*Emberiza calandra*) - één waarneming;
- GEELGORS (*Emberiza citrinella*) - zeer zeldzame doortrekker;
- RIETGORS (*Emberiza schoeniclus*) - broedvogel; vrij algemeen in alle seizoenen;
- IJSGORS (*Calcarius lapponicus*) - één waarneming;
- APPELVINK (*Coccothraustes coccothraustes*) - zeldzame doortrekker;
- GROENLING (*Carduelis chloris*) - broedvogel; doortrekker en wintergast in klein aantal;

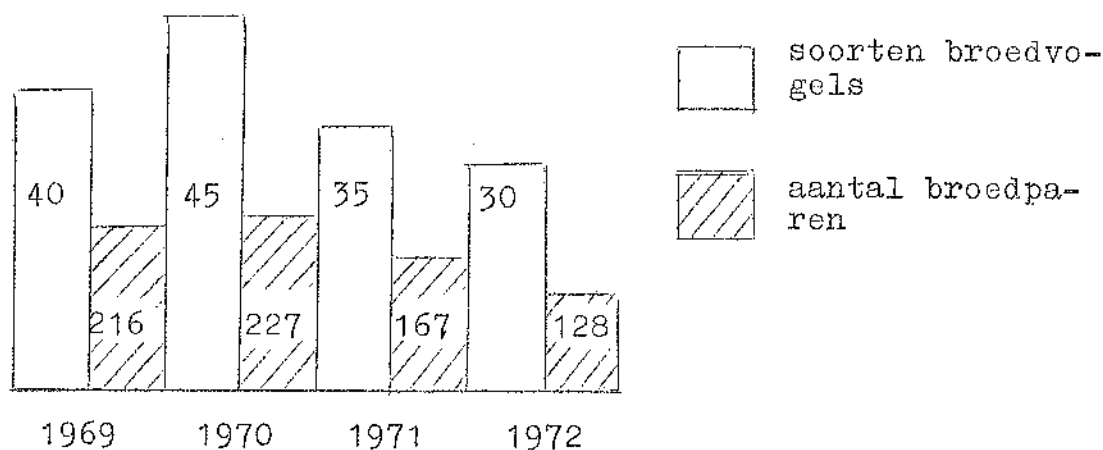
- PUTTER (*Carduelis carduelis*) - vrij algemene doortrekker en wintergast;
- SIJS (*Carduelis spinus*) - algemene doortrekker en wintergast; in sommige jaren talrijk; in 1971 een broedgeval in een nabij gelegen boomkwekerij;
- KNEU (*Carduelis cannabina*) - broedvogel; doortrekker in zeer klein aantal;
- BARMSIJS (*Carduelis flammea*) - zeldzame doortrekker en wintergast;
- EUROPSE KANARIE (*Serinus serinus*) - broedvogel in de omgeving; enkele waarnemingen;
- VINK (*Pringilla coelebs*) - broedvogel; het gehele jaar aanwezig; doortrekker in klein aantal;
- KEEF (*Fringilla montifringilla*) - doortrekker in klein aantal; één waarneming van een zingend mannetje op 18 mei 1965;
- HUISMUS (*Passer domesticus*) - broedvogel; het gehele jaar aanwezig; broedt in "boomnesten";
- RINGMUS (*Passer montanus*) - broedvogel; doortrekker en wintergast in klein aantal;
- SPREEUW (*Sturnus vulgaris*) - broedvogel; het gehele jaar algemeen;
- WIELEWAAL (*Oriolus oriolus*) - enkele waarnemingen; vrij zeldzame zomergast en vrij zeldzame doortrekker;
- ZWARTE KRAAI (*Corvus corone*) - schaarse gast in alle jaargetijden;
- BONTE KRAAI (*Corvus corone cornix*) - schaarse wintergast;
- ROEK (*Corvus frugilegus*) - zomergast en doortrekker in klein aantal; waarnemingen betreffen voornamelijk broedvogels van het Naardermeer;
- KAUW (*Corvus monedula*) - broedvogel; doortrekker in klein aantal;
- EKSTER (*Pica pica*) - broedvogel; het gehele jaar aanwezig;
- NOTENKRAKER (*Nucifraga caryocatactes*) - één waarneming tijdens invasie in 1968;
- VLAAMSE GAAL (*Garrulus glandarius*) - broedvogel; doortrekker en wintergast in klein aantal.
-

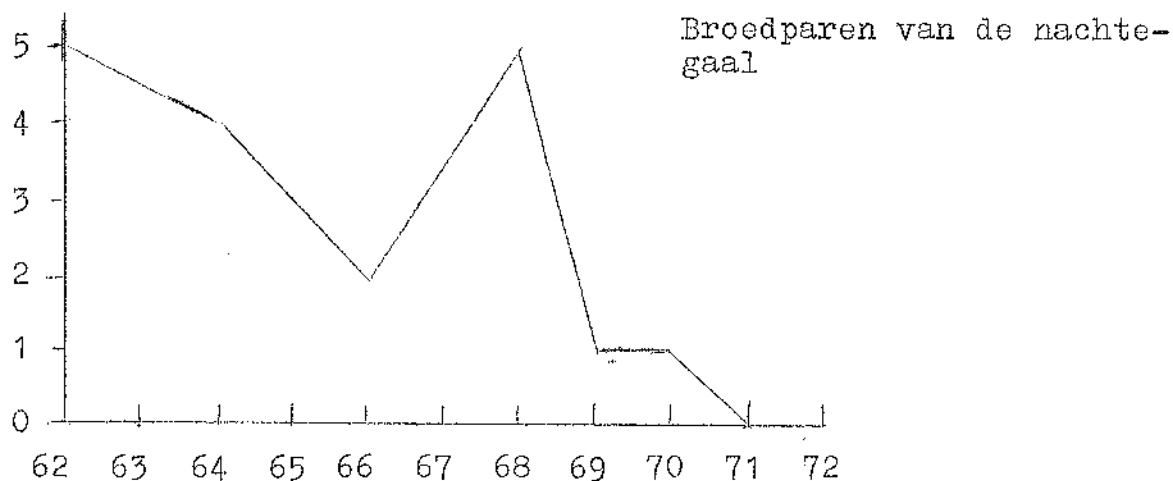
Soort	<u>Aantallen in paren</u>						
	Losse			Broedvogel-			
	broedvogelgegevens			inventarisaties			
	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
WILDE EEND				10-12	12	6	5
KNOBBELZWAAN	1			-	-	-	-
TORENVALK	brv	1		-	-	-	-
FAZANT				brv	2	1	-
WATERRAL	brv			1	1	-	-
WATERHOEN				2-3	1	2	2
MEERKOEFT				5-6	3	2	2
HOUTDUIF				5-6	9	6	5
TORTELDUIF			3	-	1	1	-
TURKSE TORTEL				1	5	3	2
KOEKOEK				4	1	1	-
BOSUIL	1			-	-	-	-
RANSUIL	2			-	-	-	-
GROENE SPECHT				-	1	-	-
BOERENZWALUW				1	1	2	-
WITTE KWIKSTAART			1	1	3	1	1
WINTERKONING				8-10	15	11	8
HEGGEMUS				7-8	7	5	4
GROTE LIJSTER				-	2	1	-
ZANGLIJSTER				10-11	4	4	2
MEREL				22	17	11	9
GEKRAAGDE ROODSTAART				2	3	2	2
NACHTEGAAL	2		5	1	1	-	-
ROODBORST				3	6	6	5
GROTE KAREKIET	vroeger broedvogel			-	-	-	-
KLEINE KAREKIET	brv			1	1	-	-
RIETZANGER	brv			1	1	-	-
SPOTVOGEL	brv			1	1	-	-
ZWARTKOP				3	4	3	2
TUINFLUITER				2	2	2	2
GRASMUS				3	-	-	-
BRAAMSLUIPER			1	-	1	-	1
FITIS				11	1	3	3
TJIFTJAF				14-15	15	10	8
GOUDHAANTJE				-	1	-	-
GRAUWE VLEGENVANGER	brv			1	1	-	-

Soort	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
KOOLMEES				9-10	7	6	7
PIMPELMEES				2	2	2	2
MATKOPMEES				2	3	2	2
STAARTMEES				2	2	2	2
BOOMKRUIPER				3	4	4	1
RIETGORS				verm. brv	-	-	-
GROENLING				6-7	7	1	1
KNEU				-	2	1	2
VINK				7	7	5	4
HUISMUS				± 20	25	28	19
RINGMUS				5-6	4	6	3
SPREEUW				28-30	30	21	15
ZWARTE KRAAI				2	2	-	-
KAUW				-	3	4	3
EKSTER				2	2	1	1
VLAAMSE GAAI				1	4	1	3

Twee factoren zijn bepalend voor de aantallen broedvogels en waarnemingen. De eerste is de aanwezigheid van het Naardermeer, van waaruit tientallen vogels over de omgeving uitzwermen. De tweede is de gunstige ligging t.o.v. de trekroutes, die over ons land liggen. Beide categorieën gebruiken het terrein als foerageergebied, terwijl het voor sommige ervan tevens rustgebied is.

De laatste jaren worden er minder trek- en broedvogels waargenomen, zowel in soorten als in aantallen.

Verwacht mag worden dat de daling zich in de komende jaren zal voortzetten.

Verontrusting en de aantasting van de broedgelegenheid door het opruimen van enigszins verwilderde bossages zijn de voornaamste oorzaken, die deze verarming van de avifauna ten gevolge hebben.

Dit wordt nog eens benadrukt in de "Avifauna van Bussum" (1970), waaruit de volgende zin wordt aangehaald: "Het is werkelijk frustrerend om te zien hoeveel jongens en helaas ook ouderen in het unieke Laegieskamp te Bussum speuren naar een aanvulling van hun "eierencollectie", welke collectie doorgaans na enige jaren in het vuilnisvat belandt."

Het is duidelijk dat dergelijke handelingen overtredingen zijn van de Vogelwet 1936.

De verdwijning van de torenvalk als broedvogel was te wijten aan verstoring; van de houtduif, merel, staartmees en andere vogels komen weinig jongen groot door dezelfde oorzaak.

Wat is nu de ornithologische waarde van het LAEGIESKAMP t.o.v. andere Gooise terreinen en welke mogelijkheden kunnen worden aangewend om de vogelstand op peil te brengen?

De waarde van het terrein is vrij groot, omdat er zo dicht bij de bebouwing vrijwel nergens een overeenkomstig terrein te vinden is, waar men vrij kan wandelen en de zang van enkele specifieke vogelsoorten kan beluisteren. Buiten het broedseizoen is het een komen en gaan van kleine aantallen doortrekkende vogels. Voor vogelexcursies is het terrein uitstekend te gebruiken.

Men kan de vogelstand omhoog brengen door de bosjes te laten verwilderen, met dien verstande dat men de ondergroei bijvoor-

beeld laat verruigen, maar soorten als Amerikaanse vogelkers regelmatig verwijdert. Braamstruwelen en brandnetels zijn bijzonder aantrekkelijk voor vogels en worden door de mens gemeden. Een ander voordeel van een compacte ondergroei is het feit dat het aantal verstoringen zal gaan afnemen, doordat men gedwongen wordt op de beschikbare paden te blijven lopen. Het aanbrengen van nestgelegenheid in de vorm van nestkasten heeft geen zin, zolang er onvoldoende toezicht is.

M A M M A L I A

Het voorkomen van dertien soorten zoogdieren werd vastgesteld aan de hand van waarnemingen en braakbalanalyses. In werkelijkheid zal dit soortenaantal iets groter zijn, omdat aan de micro-mammalia nog geen gedetailleerd onderzoek werd gedaan.

De vertegenwoordigde soorten zijn:

- REE (*Capreolus capreolus*) - wordt af en toe waargenomen; afkomstig uit het Naardermeer;
- HAAS (*Lepus europaeus*) - hiervoor geldt hetzelfde als is opgemerkt bij de vorige soort met de aantekening dat het niet onmogelijk is dat ook exemplaren van de aangrenzende Hilversumse Meent afkomstig zijn;
- EGEL (*Erinaceus europaeus*) - komt vrij talrijk voor, vooral op die plaatsen waar de ondergroei rommelig is;
- EEKHOORN (*Sciurus vulgaris*) - is in vroeger jaren wel gezien, maar is nu evenals in de rest van het Gooi verdwenen;
- BUNZING (*Putorius putorius*) - hiervan zijn enkele waarnemingen bekend;
- WEZEL (*Mustela vulgaris*) - regelmatig aanwezig;
- DWERGVLLEERMUIS (*Pipistrellus pipistrellus*) - algemeen voorkomend; terrein is jachtgebied;
- LAATVLIIEGER (*Vespertillio serotinus*) - één vondst;
- ZWARTE RAT (*Rattus rattus*) - zeldzaam; is een enkele maal gezien, maar is verdrongen door de volgende soort;
- BRUINE RAT (*Rattus norvegicus*) - algemeen, voornamelijk in de Karnemelksloot, van waaruit het gebied wordt bestreken;
- MOL (*Talpa europaea*) - vrij algemeen;
- WOELRAT (*Arvicola terrestris*) - vrij algemeen; binnendringend vanuit het Naardermeer;
- VELDMUIS (*Microtus arvalis*) - algemeen, vooral op de plaatsen met ruige begroeiing;
- BOSSPITSMUIS (*Sorex araneus*) - komt op enkele plaatsen in kleine aantallen voor;
- WATERSPITSMUIS (*Neomys fodiens*) - zeldzaam; voorkomen wordt bepaald door het Naardermeer.

Vergelijken wij de soortenrijkdom van het LAEGHESKAMP met andere terreinen in het Gooi, dan zijn er aan te wijzen, die meer soorten herbergen. Het voorkomen van soorten als ZWARTE RAT, WOELRAT en WATERSPITSMUIS is echter vrijwel beperkt tot dit gebied.

Uit deze hoek van het Gooi zijn trouwens maar zeer weinig zoogdiergegevens bekend (zie hiervoor: Verspreiding der zoogdieren in Nederland, A. van Wijngaarden et al., 1971).

Hier dienen zich mogelijkheden aan voor de jeugdbonden voor natuurstudie - welke o.a. in Bussum afdelingen hebben -, die een uitstekend werk zouden doen door het instellen van een gedetailleerd onderzoek naar de aanwezigheid van zoogdieren in het LAEGIESKAMP.

De invloed van het Naardermeer is onmiskenbaar; vanuit dit natuurmonument verspreiden de dieren zich over de omgeving om zich daar bij gebleken geschiktheid van het terrein te vestigen. Alleen hierom al is het aan te raden de ondergroei in de bossages te laten staan, zodat dekking voor allerlei soorten aanwezig is. Hierdoor ontstaat dan weer soortverrijking. Zo kunnen mensen, die nooit de gelegenheid krijgen het Naardermeer te bezoeken, toch genieten van een deel van de zoogdierfauna.

A N D E R E B I O L O G I S C H E G E G E V E N S

Van enkele natuurhistorische facetten ontbreken gegevens. Zo bekend als het LAEGIESKAMP is onder de planten- en vogel-liefhebbers, zo onbekend is het blijkbaar bij amateurbiologen, die zich richten op de studie van andere richtingen. Er waren o.a. geen gegevens te verkrijgen over paddestoelen, vlinders en insecten, reptielen, amfibieën en slakken, wat uiteraard niet impliceert dat deze er niet voorkomen. Ook voor bovengenoemde takken van de biologie ligt dus nog een groot terrein braak.

Als enig gegeven over de reptielen en amfibieën kwam naar voren dat de GROENE KIKKER (*Rana esculenta*) en de RINGSLANG (*Natrix natrix*) nog voorkomen.

Doordat in de vijver de hengelsport wordt beoefend, is bekend welke vissoorten er in leven. Dit zijn:

ALVER (*Alburnus alburnus*);
BAARS (*Perca fluviatilis*);
BITTERVOORN (*Rhodeus amarus*);
KARPER (*Cyprinus cario*);
PALING (*Anguilla anguilla*);
RIETVOORN (*Scardinius trophthalmus*);
SNOEK (*Esox lucius*);
TIENDOORNIGE STEKELBAARS (*Pungitus pungitus*);
ZEELT (*Tinca tinca*).

Hoe de vissen in de vijver zijn gekomen is niet bekend. Het is mogelijk dat een deel via de sloten naar binnen is gedrongen; een ander deel kan door vissers zijn uitgezet.

R E C R E A T I E

Vele vormen van recreatie worden op deze vijf hectaren beoefend, waartegen geen enkel bezwaar hoeft te bestaan, mits er bepaalde gedragsregels gelden en in acht worden genomen.

Er wordt gewandeld, met of zonder hond, men trimt, vist, de jeugd gebruikt het als speelplaats, enkele natuurstudieverenigingen gebruiken het als studie- of excursieterrein.

Sommige facetten zijn uit de hand gelopen. Het aantal paden is te groot en de overmatige betreding, met name van het grasland, heeft duidelijk gevolgen voor de vegetatie. Men laat honden in het water zwemmen, deponereet rommel en afval in de bosranden, er worden bloemen uitgetrokken, de jeugd schiet met luchtbuksen of windpistolen op vogels. Zo zijn nog wel meer voorbeelden te noemen. Zelfs eieren en nesten worden verzameld. Het is daarom niet te verwonderen dat het aantal broedvogels en de verscheidenheid aan soorten de laatste jaren terugloopt. Een bloemlezing: torenvalk, laatste nest in 1967, verstoord;

bosuil, laatste nest in 1966;

ransuil, idem.

Nog meer voorbeelden zijn te vinden onder het hoofdstuk Avifauna. Het is van groot belang dat de recreatie in goede banen wordt geleid. Dit is in combinatie met andere maatregelen te verwezenlijken door duidelijke gedragsregels op te stellen en deze bij de toegangen op borden te vermelden met art. 461 WvS als stok achter de deur.

In ieder geval dient het padennet te worden herzien; de wandeling behoort vrij te zijn op de paden en het vissen mag alleen worden toegestaan vanaf de gazons, die zoals de situatie nu is geen enkele functie hebben. Voorts dienen maatregelen te worden genomen, die de vervuiling voorkomen.

Het is aan te bevelen een zonering aan te brengen, waardoor het mogelijk wordt het centrale deel speciaal voor natuurstudie en de randen voor rustige recreatie te bestemmen.

Alternatieven zijn mogelijk door enkele malen per jaar rondleidingen door het terrein te laten verzorgen door het I.V.N. of de jeugdbonden voor natuurstudie. Een vogelzangexcursie in mei zal bij de bevolking zeker weerklank vinden.

Bewaking van het LAEGIESKAMP is zonder meer dringende noodzaak!

P A R T I C U L I E R E I N I T I A T I E V E N

Door diverse particulieren is reeds lang voor het verschijnen van dit rapport individueel of via hun vereniging bij de gemeente Bussum aangedrongen op bescherming van het LAEGIESKAMP. De mogelijkheden tot het stichten van een reservaat waren reeds rond 1930 aanwezig. Egalisering, ontwatering en bemesting verbeterden in die tijd de meenten, maar hierdoor verdween de belangwekkende flora en vooral die van de drassige gedeelten beoorden Bussum. Talrijke interessante plantengemeenschappen verdwenen; een deel kon zich handhaven op de niet bewerkte uitloper van de Hilversumse Meent: het LAEGIESKAMP. Een gebied, dat toen al het stichten van een reservaat zeker waard was. In 1969 brengen de Christelijke Jeugdbond van Natuurvrienden en de Katholieke Jeugdbond voor Natuurstudie het LAEGIESKAMP door middel van een rapport in de belangstelling en vragen zij om bescherming.

Ongeveer tegelijkertijd komt de actie van de Bussumer H.v.d.Berg in de publiciteit; hij pleit eveneens voor behoud en wil er een botanische tuin van maken.

De initiatieven hebben tot enig resultaat dat burgemeester en wethouders van Bussum verklaren: "dat zij, gezien de ontwikkelingen rond de Hilversumse Meent en het gebied aan de zuidweststrand van Naarden, het nog te vroeg achten om - vooruitlopend op genoemde ontwikkelingen - een beslissing te nemen omtrent de definitieve bestemming van het Laegieskamp".

Het vellen van een oordeel over deze uitspraak laten wij aan de lezer van dit rapport over. Wij willen hierbij slechts opmerken, dat juist het feit dat er in de omgeving gebouwd gaat worden aanleiding zou moeten zijn om dit waardevolle gebied te beschermen. De eerste symptomen van deze activiteit uitten zich reeds, toen door bronbemaling ijzeroer in een slootje terecht kwam, waarin SLANGEWORTEL - een in Nederland zeldzame plant - groeide! De planten moesten worden overgebracht naar onbesmet water. Een ander initiatief kwam van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, die in mei 1970 de gemeente Bussum aanbood te adviseren over het juiste beheer. Enkele maanden later was er bij genoemde vereniging nog geen reactie ontvangen.

Waar blijft het vertrouwen wanneer de overheid wel schone frasen wijdt aan de natuurbescherming, maar tegelijkertijd ondanks aandrang van verschillende kanten nalatig blijft deze in de praktijk toe te passen?

C O N C L U S I E S E N A A N B E V E L I N G E N

Uit de verzamelde gegevens blijkt, dat in het LAEGIESKAMP op dit moment een rijk gevariëerde samenstelling van en samenhang tussen diverse levensgemeenschappen aanwezig is. Dit wettigt onze overtuiging dat zo spoedig mogelijk een dusdanige situatie moet worden geschapen dat het voortbestaan van dit milieu verzekerd blijft en zo mogelijk wordt verbeterd.

Tot op heden heeft men zich aan het terrein weinig gelegen laten liggen, waardoor van jaar tot jaar planten- en diersoorten verdwijnen, hetgeen een verarming en nivellering inhoudt.

Het is noodzakelijk dat bij het beheer over de te nemen maatregelen overleg wordt gepleegd met specialisten.

Een peilverlaging ten behoeve van woningbouw op de Hilversumse Meent zal de ondergang voor het plantenleven worden.

Het lijkt ons acceptabel dat het gebied vrij toegankelijk blijft, met dien verstande dat de wandeling slechts is toegestaan op de paden. Voor hengelsport verdient een andere regeling de voorkeur (zie hoofdstukken Flora en Recreatie).

Het grasland is kwetsbaar en zou alleen t.b.v. studiedoeleinden mogen worden gebruikt.

Bewaking in een of andere vorm (b.v. door een gepensioneerde politieambtenaar, natuurwacht o.d.) gedooft geen uitstel.

Wanneer het gebied eenmaal een bestemming heeft, kunnen af en toe excursies worden gehouden.

Het creëren van een botanische tuin komt ons niet gewenst voor. Ten eerste omdat hierdoor allerlei vreemde elementen worden binnengebracht; ten tweede omdat de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten plannen heeft om een dergelijke tuin aan te leggen bij het voorlichtingscentrum aan de rand van het Corversbos bij Hilversum.

Voor detaillering van aanbevelingen en suggesties verwijzen wij naar de verschillende hoofdstukken.

De Vogelwerkgroep het Gooi en omstreken en de afdeling het Gooi van het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie zijn bereid om met de hun ter beschikking staande middelen een bijdrage te leveren aan dit project.

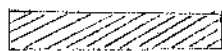
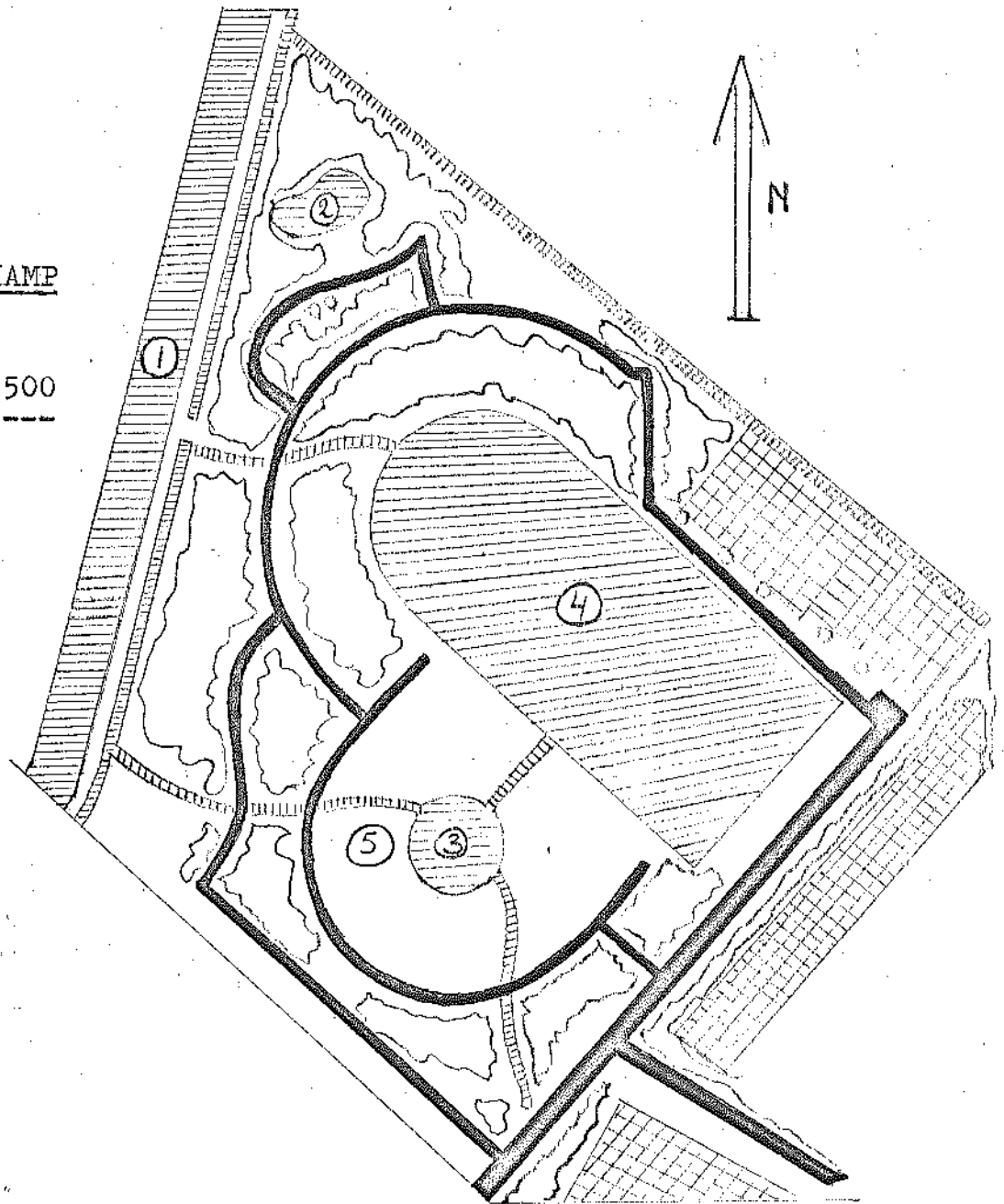
Dit tot behoud van het LAEGIESKAMP!

L I T T E R A T U U R

- 1 Leeuwen, W.L.M.E. van: De Levende Natuur, 19e jaargang, september 1913;
- 2 Muilwijk, Jan en Frans Rijnja: Een rapport betreffende de flora en fauna van het Laegieskamp, 1969;
- 3 Vogelwerkgroep het Gooi e.o.: Avifauna van Bussum, 1970;
- 4 Vrankrijker, Dr.A.J.C. de: Stad en Lande van Gooiland, 1968;
- 5 idem : Geschiedenis van Gooiland, 1939;
- 6 Wijngaarden A. van et al.: Verspreiding der zoogdieren in Nederland, 1971.

HET LAEGIESKAMP

Schaal 1 : 2500

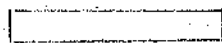
water

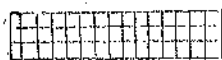
wegen en paden

bomen en struiken

grasland

sportvelden en
tennisbanen

1 Karnemelksloot

2 kroosvijver

3 kleine vijver

4 ijsvijver

5 orchideeënterrein

